

ERAKORDSELT VÕIMAS: Just nüüdsama avaldas BBC Music Magazine iga-aastase nimekirja kooridest, kes kuuluvad praegu kümne maailma tipu hulka. Eesti Filharmoonia Kammerkoor (EFK) võib endale tunnustavalt rinnale patsutada, leides end peajasjalikult inglise kooride seltskonnast, ütleb lauljatar **Maria Valdmaa**.

Paradoksaalne hetk, valguse ja pimeduse puutepunkt

Kui ma neliteist aastat tagasi Hollandisse õppima läksin ja sinna tööle jäin, ei oleks ma küll osanud ette kujutada, et minu Eestisse tagasi pöördumise asjaolud niivõrd kummalisteks võiksid kujuneda. Harjunud vabakutselisena ühest ansambliprojektist teise ruttama, tundus Hollandis eriolukorra tõttu pealesunnitud vaikus esmalt pigem ausalt välja teenitud puhkusena. Ent kui selgus, et vahepeal ukсед sulgenud kontserdi- ja teatrisaalid ka pärast piirangute lõppu nukralt lukustatuks jäid, tundsin selles ära õige hetke koju naasta. Euroopale paistabki Eesti praegu kui värskendav muusikaoaas keset haigusest laastatud kultuurikõrbe, kus siiani on suudetud säilitada pea et ilmvõimatu – hoida teatrid ning kontserdi- ja näitusesaalid töös ja publikule valla.

Muundumise meistriclass

Just nüüdsama avaldas BBC Music Magazine iga-aastase nimekirja kooridest, kes praegu kümne maailma tipu hulka kuuluvad. Eesti Filharmoonia Kammerkoor (EFK) võib endale tunnustavalt rinnale patsutada, leides end peajasjalikult inglise kooride seltskonnast. Seda, et koor mitmel pool maailmalavadel tõesti oodatud on, näitab ka nende muudu tihe ja mööda ilma laiaili pillutatud kontserdigraafik. Selle aasta ootamused on EFK aga ühtäkki päris paikseks muutnud. Just sel hetkel ma koori töösse sukeldusingi.

Mind hämmastas kiirus, millega EFK suutis terve poolaasta graafiku ümber korraldada. Kohanemisaega jäi mulle kui uuele lauljale napilt, sest töötempo on kiire ja kavade vaheldumine võtab silme ees kirjuks. Esimesed proovid, tõsi, tegin kaasa videosilla abil eneseisolatsioonist – eks ole seegi uuendus koorimaailma jõudnud. Edasi on proovid kulgenud tavapäraselt, ehkki mida aeg edasi, seda ettevaatlikumaks inimesed muutuvad. Tallinna Kammerorkester (TKO) eelistab proovi teha maskides, mis on igati mõistlik otsus olukorras, kus suurvorme ette valmistades väga mitmekesi pikalt ühes ruumis peab viibima.

Mis südamest tulnud, läheb südamesse

Teos, mis detsembri alguses suurema koosseisuga ettekandele tuleb, on **Ludwig van Beethoveni** "Missa solemnis" D-duur op. 123 ehk "Püha missa". See ettekanne kuulub EFK ja TKO kontserdisarja "Kaks tähteost" ja ühtlasi tähistab helilooja 250. sünniaastapäeva. Beethoveni elu lõpuperioodil, aastail 1819–1823 loodud oopus on jäänud sageli teenimatult tema sümfooniade, eriti samal perioodil valminud 9. sümfoonia varju.

Teose tiitellehele kirjutas helilooja ise nii: "Mis südamest tulnud, läheb südamesse." On ilus mõelda, et see nii südamliku saatesõnaga, kuid erakordselt võimas, dramaatiline ning haaravatest emotsioonidest tulvil muusika peaaegu kaks sajandit hiljem jõulukuu alguses uuesti võib sündida. Tallinnas Kaarli ja Tartus Pauluse kirikus astuvad üles Eesti esinduskollektiivid ning kõrgetasemeline rahvusvaheline solistideansambel, et Beethoveni suurvaimule austust avaldada.

Emakeeles kodupublikule

Suurim muutus on koori jaoks kahtlemata see, et kõik välisreisid on asendatud koduste

FOTO: KAUPU KIKKAS

kontsertidega. Lauljail endil paistab selle üle küll siiralt hea meel olevat, sest tundele, mis tekib, kui näha kontserdisaalis omasid ja laulda emakeeles, on üpris keeruline midagi võrdväärset vastu panna.

Detsembris ongi võimalus esitada kaunist eestikeelset muusikat väiksemates linnades – Kosel, Põlvas, Viljandis ja Tamsalus, kus ühes kavas kohtuvad **Tobiase, Kreegi, Tormise, Kõrvitsa** ja **Pärdi** looming ning **Praetoriuse, Berliini** ja **Gruberi** jõululaulud. Kava ideestikku selgitab peadirigent **Kaspars Putniņš** ise nii: "Jõulud on mõnes mõttes paradoksaalne püha, kus aasta kõige pimedamal ajal tähistame lootuse, valguse ja armastuse sündi. Selles ootusärevuses muidugi teame, et valgus naaseb, sest nii on maailmas kord seatud. Kutsumegi teid koos meiega seda püha aega tähistama ja kauni muusika paistel hinge soojendama."

"Jõul" - killuke jõulumeeleolu

Tõttõelda paistab, nagu oleks koori kontoris sahtlipõhjust ühtäkki välja tõstetud kõik need plaanid ja kavad, mis seni ajapuudusel oma tundi on jäänud ootama. Nii mööduvad ülejäänud tööpäevad salvestusteks valmistumise tähe all. Salvestustellimuste taga on mainekad plaadifirmad ECM ja BIS Records, kellega on koostööd tehtud varemgi. **Tõnu Kaljuste** juhatusel salvestatakse koos Tallinna Kammerorkestriga kahe albumi materjal: üks jõuluteemaline ning teine **Veljo Tormise** loominguga.

Esimene neist kannab lihtsat pealkirja "Jõul". Kaljuste selgitab, et plaadi sünnilugu viib meid tegelikult tagasi aastasse 1989, kui koor andis välja jõululaulude kasseti, et kinkida oma sõpradele killukest jõulumeeleolu. Sellest on nüüd juba aastaid möödas, kassetid on kadunud või mängija ise katki, vana sinine jõululaulik oma armastatud meloodiatega aga hinge pugunud.

Klassikalistele jõulukoraalidele lisaks kõlab plaadil ka eestikeelne **Margo Kõlari** "Pirita missa". Helilooja sõnutsi oli "Pirita missa" kirjutamise üks

peamisi lähtekohti vabalt voolav sõna. "Missa on loodud **Vello Salo** eestindatud liturgilisele tekstile ning oli algselt kirjutatud ühehäälsena **Pirita** kloostrijumalateenistuste tarbeks. Käesoleva jõulualbumi jaoks tegin missast uue versiooni, kus saatjaks kammerorkester." EFK juht **Esper Linnamägi** täpsustab plaadist rääkides, et kuigi koori plaadiriigi on üsna pikk, on siin jäänud siiski väike tühimik. "Kontsertidel on inimesed tihti soovinud osta jõulumuusikat just EFK esituses, aga kahjuks pole me seda senini saanud pakkuda. Loodame oma publikule nüüd kuhjaga tasuda – salvestame just Eesti publikule mõeldes eestikeelset jõulumuusikat, veidi uuenenud seades keelpilliorkestri saatel." Praegu käib kontoris kibekiire töö, et plaat jõulumüügiks lettidele ja sealt juba sel aastal kodudesse jõulumeeleolu looma jõuaks.

Tagasi stuudiosse

Juba on käimas teinegi plaadistus, mis on tellitud mainekalt plaadifirmalt ECM ja selle juhilt **Manfred Eicherilt**. Temaga koostöös salvestatakse **Veljo Tormise** loomingut. "Iga heliplaat on püsiv jälg teosest ja selle interpretatsioonist, kõigi osapoolte loomingulistest ideedest ja võimetest ühes ajahetkes," ütleb **Tõnu Kaljuste** ja lisab, et see meie kõige olulisem ülesanne siin stuudios on minna muusika sisse ning püüda jäädvustada seda emotsiooni, keele värvi ja väljendust.

Pärast jõulupuhkust naaseb koor stuudiosse, et BIS Recordsile salvestada **Kaspars Putniņš**i käe all veel kaks plaati. Maailmaklassikast jõuab plaadile vene kuulsu romantiku **Sergei Rahmaninovi** a cappella vaimuliku muusika suurteos "Püha Johannes Kuldsuu liturgia" ning Eesti nüüdismuusika vallas ootab valmimist **Ülo Kriguli** autoriplaat. Sellele on koondatud helilooja, dirigendi ja koori mitmeaastase koostöö vili, nende seas EFK tellitud uued teosed "Vesi ise" koorile ja elektroonikale ning "And the sea arose" koorile ja keelpillidele. ✕

Euroopale paistabki Eesti praegu kui värskendav muusikaoaas keset haigusest laastatud kõrbe, kus kultuur on publikule valla.